

Tělesná výchova u dělostřelectva.

Důležitost vojenské tělesné výchovy.

Nikdo neupřel, že tělesná výchova je důležitou součástí vojenského výcviku. Dnes, kdy při krátké presenční službě klademe značné požadavky na vojína, kdy musí mnohdy snášeti značnou únavu fyzickou, je nutno, abychom ho tuto únavu učili snadno a bez obtíží snášeti, aby mu neškodila na zdraví. Důležitým prostředkem k zvykání únavě jest účelná tělesná výchova. Ostatně rozumně a vtipně prováděná tělesná výchova je nejlepším prostředkem k rychlému zvyknutí nováčka vojenskému zaměstnání.

A nehleďme nyní ke stránce vojenské, nýbrž čistě ke stránce výchovné. „Vojna jest pokračovací školou života“, řekl náš vrchní velitel prezident T. G. Masaryk. Na vojnu přijdou mladí lidé, kteří jednak již pěstovali tělesnou výchovu (pěstovali různé druhy sportu), a tu nemáme dopustiti, aby takový člověk byl v svém vývoji zastaven; naopak máme jej podporovat, aby se zdokonalil, máme mu dát možnost, aby dále mohl sport pěstovati — ne po celodenním zaměstnání, kdy jest již unaven, ale v hodinách určených vojenskému výcviku.

Kromě těchto mužů přijdou na vojnu nováčkové bez předběžné tělesné výchovy — buď neměli času nebo neměli příležitosti — a tu se nám naskytá důležitá úloha vychovatelská: vzbudit u těchto mužů zájem o tělesnou výchovu, aby ji jednak sami pěstovali, jednak aby, až se vrátí do civilního povolání, budili zájem o tělesnou výchovu v svém okolí. Pak to bude jistě dobrá práce, vykonaná v prospěch národa.

Mnozí namítnou: „Ale jaká tělesná výchova, vždyť při čištění koní a výcviku dělá dostatek pohybů.“ Ano, vojín dělá dostatek pohybů, ale pohybů jednostranných, a jen všestranným pohybem, jaký poskytuje tělesná výchova, vypěstují se potřebné vlastnosti vojína: síla, obratnost, rychlost pohybů, bystrost postřehu, otužilost, vytrvalost a odvaha.

Ostatně můžeme vojínovi, který celý den pracuje v stájích, stojí u děla při výcviku nebo pracuje v dílnách, každý den ráno popřáti, aby se trochu osvěžil, aby se při odpoledním tělocviku pro-

běhl, nadýchal čerstvého vzduchu, aby se pobavil, rozveselil. Vždyť je ještě mlád a jistě si rád trochu poskočí.

Z těchto důvodů věnujme předepsaný čas tělesné výchově a důsledně provádějme, jak je nařízeno, denně ranní půlhodinku a nejméně dvě hodiny v týdnu odpolední tělocvik.

Jako ukázkou načrtnu organisaci tělesné výchovy u děl. pluku 7.

Organisace cvičitelského sboru.

U pluku je tělovýchovný referent pluku, který řídí tělesnou výchovu celého pluku a který je zároveň vedoucím sportovního odboru ve voj. zátiší.

Jemu jsou podřízeni u oddílů tělovýchovni referenti oddílů (mladší důst.) a u baterií tělových. ref. baterií (rotmistři nebo děle sloužící poddůstojníci). U každé baterie nejméně 10 poddůstojníků nebo vojinů jako cvičitelé.

Povinnosti.

Tělových. ref. pluku vypracuje osnovu vojenské tělesné výchovy (příloha 1.) pro celý výcvikový rok.

Na základě této osnovy vydá každý měsíc program ranních půlhodin (příloha 2) a osnovu odpoledního tělocviku na celý měsíc napřed (příloha 3).

Podle osnovy odpol. tělocviku vypracují tělových. ref. oddílů přesný program na každý týden zvláště (příloha 4). Tyto programy vydají potom bateriím a dohlížejí, aby tělových. ref. bat. dodržovali tyto programy.

Rozdělení vojenské tělesné výchovy.

Tělesná výchova vojenská se dělí na tři hlavní druhy:

- A. Ranní tělocvik,
- B. Odpolední tělocvik,
- C. Polní tělocvik.

A. Ranní tělocvik.

Účelem ranního tělocviku je připravit vojíny v nejkratší době a vhodným způsobem k usilovnému technickému a taktickému výcviku, jež mu denně ukládá jeho povinnost.

Trvá denně nejméně 30 minut a skládá se obvykle ze 4 částí pětiminutových a 1 části desetiminutové.

Rozvrh má být sestaven tak, aby obsahoval denně pochod a poklus, prostná, cviky s puškou (šerm bodákem), po namáhavějších cvičeních cviky uklidňující a ke konci k utužení kázně několik cviků pořadových, přesně provedených.

Mimo to cvičíme v ranním tělocviku: skoky, běhy, házení, vrhy, šplh, zlézání, břemena, úpoly, různosti. Záleží ovšem na tom, kde cvičíme, a ke všem vyjmenovaným cvikům použijeme buď přirozených překážek a náradí nebo si je musíme improvizovat.

Každý cvičitel, který řídí ranní tělocvik, musí mít na paměti vždy tyto zásady:

1. musí si uvědomiti denní účel a konečný cíl,
2. procvičiti účelně celé tělo a všechny údy; neunavovati jenom některé části těla a ostatní nechati nezaměstnané,
3. cvičiti zprvu cviky lehčí a stupňovati je stále výš a výše a končiti opět cviky lehčími,
4. celé cvičení musí míti rychlý spád — musí býti záživné a ne unavující a fádňí,
5. přechody z jedné pětiminutovky do druhé musí býti rychlé — pohov zde vůbec neexistuje,
6. cvičiti zásadně venku — jen je-li nezbytí, pod střechou,
7. úbor musí býti volen podle počasí; nikdy však necvičit v plášti,
8. využívatí účelně terénu, ve kterém cvičíme (příkopů, strání, zdí, stromů, kamenů atd.).

Provádění ranního tělocviku.

I. období (od 1. října do 15. března).

Ranní půlhodinka se koná denně v době nařízené denním řádem. Přítomno je všechno mužstvo obsluhy, jízdní nového ročníku a všichni řemeslníci a písaři, mimo kuchaře, kováře, posluhy na světnicích a v rayonech, pro každou kancelář zůstává 1 písař a 1 ordonance. Jízdní jsou osvobozeni od ranní půlhodinky od 1. XII.

Cvičí se po družstvech (nejvíce po 10) pod velením poddůstojníků-cvičitelů za dozoru mladších důstojníků od každé baterie a za řízení tělových. ref. bat. podle vydaného programu. Ten určuje počátek každé pětiminutovky zvláště.

Za nepříznivého počasí nebo při mrazech poučuje se v této době mužstvo o významu těl. výchovy, vysvětlují se mu její druhy nebo se učí zpívatí ušlechtilé písně. Teoretické vyučování řídí tělových. ref. pluku podle směrnic, které k tomu účelu zvláště vydá. Takto se provádí ranní půlhodinka až do odchodu staršího ročníku do zálohy.

II. období (od 15. března do konce září).

Ranní půlhodinka se koná za stejné účasti jako v prvním období. Protože počty mužstva jsou příliš malé, můžeme cvičení prováděti společně v baterii podle okolností i v oddílu. V době, kdy baterie konají výcvik na cvičišti mimo nádvoří kasáren, koná se půlhodinka venku, před zahájením cvičení.

Půlhodinku není možno v této době konati, jestliže se koná bojové cvičení v terénu, nebo v době ostré střelby a závěrečných cvičení.

Při výcviku instruktorů (v září) řídí ranní půlhodinku tělových. ref. pluku sám, při čemž se snaží instruktorům dáti co nejvíce látky k vedení ranní půlhodinky a pak vycvičiti je jako dobré instruktory. To vše závisí na tom, s jakou láskou důstojník chápe svou funkci a jakým odborníkem je v oboru tělesné výchovy, zvláště pak tělesné výchovy vojenské.

B. Odpolední tělocvik.

Účel odpoledního tělocviku je dvojitý:

1. dátí vojínům dostatek všestranného výcviku tělesného, t. j. síly, vytrvalosti, pohotovosti a duševního osvěžení;
2. nacvičiti dostatečné množství látky pro ranní tělocvik.

Odpolednímu tělocviku se vyhrazuje týdně nejméně 2 hodiny po sobě jdoucí. Cvičíme co možná venku na cvičišti, na dvoře nebo na hřišti. V zimě, dovolují-li to poměry, také v tělocvičně.

Pro odpolední tělocvik volíme tyto cvičební druhy:

1. Pochody a poklasy.
2. Cvičení prostná.
3. Cvičení pořadová.
4. Cviky nářadové — je-li k dispozici nářadí.
5. Tělocvik prostý — lehká atletika.
6. Cviky s puškou.
7. Břemena.
8. Vrhý nebo hody.
9. Úpoly: a) odpory (přetahy a přetlaky),
b) šerm bodákem,
c) sebeobrana,
d) rohování,
e) zápas.
10. Různosti.
11. Polní tělocvik.
12. Plování na suchu i ve vodě.
13. Skupiny.
14. Hry.
15. Zpěv.
16. Cviky uklidňující.

Způsob postupu.

Každý odpolední tělocvik se dělí na 4 hlavní části:

V první části, která trvá celkem 20 minut, cvičí všechno mužstvo společně (cvičení společná) za řízení tělových. ref. baterie (oddílu) a za pomoci ostatních cvičitelů.

Do této části řadíme: prostná, pochod a poklus, cviky s puškou, plování na suchu, šerm bodákem. Těmto cvikům věnujeme důkladnou pozornost, nacvičujeme správně polohy za pomoci všech instruktorů.

Druhá část, jež následuje hned po cvičeních společných, je cvičení v družstvech. Trvá 60 minut a je rozdělena na 3 části po 20 minutách.

Po skončení každé části se družstva po sobě střídají tak, aby všechna probrala stejnou látku.

Do cvičení družstev zařadujeme: skoky, běhy (celou lehkou atletiku), cvičení na nářadí, různosti, úpoly, břemena a polní tělocvik.

Do třetí části, která má již býti odpočinkem pro svalstvo, řadíme nácvik her a zpěvu a trvá celkem 30 minut.

Čtvrtá část, trvající celkem deset minut, se skládá z cvičení pořadových, zakončených nacvičenou písní.

Tělovýchovní důstojníci musí mít na paměti tyto zásady:

1. cvičiti co možná venku, jen je-li nezbytí, v tělocvičně;
2. starati se o získání hojného počtu náradí a náčiní (vlastní výrobou, od divise, od posádky, od vlastního voj. zátiší);
3. vypracovati vyhovující programy. Zde musí dbáti toho, za jakých okolností se bude cvičiti (parna, mrazy, dešť, začátečníci, pokročilí, cvičení s náčiním a bez náčiní);
4. procvičiti důkladně celé tělo a při tom každý tvar řádně nacvičiti;
5. pokud je to možné, nacvičuje tělových. ref. pluku se všemi instruktory (seznámení s programem);
6. cvičiti postupně — metodicky. Jinak se postupuje u začátečníků, jinak u pokročilých;
7. odpolední tělocvik musí mít nejprve ráz vzestupný a potom sestupný;
8. nedělati zbytečné přestávky, nýbrž využití času;
9. využívatí všech přírodních překážek;
10. při cvičení neobtěžovati paměť dlouhými sestavami;
11. nechati družstvu stále téhož instruktora;
12. cvičiti v přiměřeném úboru, nikdy však v plášti.

Provádění odpoledního výcviku.

Zde si musíme uvědomiti, jaké prostředky máme k dispozici a kde můžeme cvičiti.

Mohou nastati tyto případy:

- a) cvičiti můžeme jen na cvičišti s omezeným počtem náradí a náčiní;
- b) mimoto máme k dispozici ještě tělocvičnu;
- c) k dispozici je též hřiště s dostatečným počtem náradí a náčiní.
- d) nejhorší případ nastane, máme-li jen cvičiště bez náradí a náčiní.

K a) Mužstvo rozdělíme do družstev podle schopností a každému družstvu přidělíme jednoho instruktora. Odpolední tělocvik řídí tělových. ref. baterie podle programu vydaného tělových. ref. oddílu.

Za dobrého počasí využijeme veškerého náradí a náčiní, jež máme k dispozici. Vždy můžeme nacvičovat prostná, šerm bodákem, různosti, úpoly, běhy, skoky atd.

Je-li špatnější počasí, konáme pochodová cvičení, pochod hlídek a pomalu připravujeme vše k závodům.

Za deštivého počasí probíráme teorii o významu a důležitosti vojenské tělesné výchovy nebo věnujeme čas výchově mravní.

K b) V tělocvičně kromě všech cviků uvedených za a) přidáme ještě cviky na náradí.

K c) Máme-li ještě hřiště s atletickým náradím a náčiním, můžeme snadno probrati veškerou látku uvedenou v osnově.

K d) Zde se nám naskytne nejhorší případ, ale i tu máme hojnost cviků k provádění, a to: cvičení prostrná, cvičení s puškou, šerm bodákem, výcvik v plavání na suchu, úpolnické postoje a pohyby beze zbraně, běhy, skoky, břemena, úpoly, různosti, skupiny, hry. V terénu se potom probírá polní tělocvik atd.

Je tedy látka pro odpolední tělocvik vždy hojná a nemůže nastati případ, že útvar nekoná odpolední tělocvik proto, že nemá nářadí a náčiní. Vždy si musíme umět pomoci.

V době, kdy cvičiště je blátivé nebo je větší zima, konají se pochodová cvičení v oddílu, baterii, v hlídkách; při tom se nacvičuje pochodová kázeň, zpěv, orientace v terénu, u poddůstojníků vedení podle mapy atd., při čemž využijeme každé příležitosti k překonávání terénních překážek, jež se snad v boji naskytanou.

(Příště dále.)

Z cizích revuí.

Revue d'Artillerie, 1930 — T. 105.

A propos du réglement sur le tir dans l'artillerie anglaise, par Cne G. Fontan.

Něco o střeleckém předpise anglického dělostřelectva. Střelecký předpis anglický je právě tak jako ve Francii obsahem zvláštní příručky a pojednává o úkolech skoro stejných. Všeobecně se však zdá, že ve Francii jsou střelecké metody probírány mnohem zevrubněji.

Tak v angl. předpise není vůbec zmínky o improvizovaném oboustranném pozorování a způsob jednostrannosti pozorování $\frac{\varphi}{\omega}$ nebo $\frac{F \text{ (vidlice)}}{\omega}$ je sotva načrtnut.

Střelba vysokými rozprasky se provádí na kolmici k cíli, se zastřílením během střelby samotné, na fiktivní cíl. Konečně střelby s použitím nebo bez použití řídicího plánu nebo měř. stolku, nazvané příslušně „střelbou pozorovanou“ a „střelbou předvídanou“, jsou projednávány v různých kapitolách; ale již sám úvod spěšně zdůrazňuje, že prakticky jsou navzájem oba způsoby střelby v úzkém vztahu a že za soudobých poměrů bude mít určitá baterie zřídka kdy co činiti s tou nebo onou metodou. Autor zkoumá pak zajímavé zvláštnosti tohoto předpisu a hlavní věci, kterými se liší od obdobného předpisu francouzského.

A. Zamíření řídicího děla.

Popsané způsoby jsou stejné jako ve franc. předpisech pro zamíření přímé, při použití odměrného bodu, použití zaměř. přístroje a základního směru. K odstranění nesnázi s výpočtem paralaxy je použito zvláštního zařízení zvaného „polní rapporteur“; je to článkovaný kovový trojúhelník, který umožňuje nastavení různých dálek a úhlů a tak realisuje trojúhelník cíl, dělo, pozorovatelna. Přesnost, kterou je možno očekávat v zamíření děla, je asi 20 dc. Je to výsledek velmi cenný, zejména tehdy, jestliže vzdálenost pozorovatelny od děla je značná, což je dosti často.

Není-li po ruce takového mechanického trojúhelníka, doporučuje předpis grafickou konstrukci trojúhelníka baterie, cíl, pozorovatelna neb jeho trigonometrické vyřešení logaritmickým pravítkem.

B. Přesné nárazové zastřílení dálky.

Dává-li pozorování jen smysl úchylek, je přesné nárazové zastřílení dálky prováděno jako u nás ve dvou fázích: